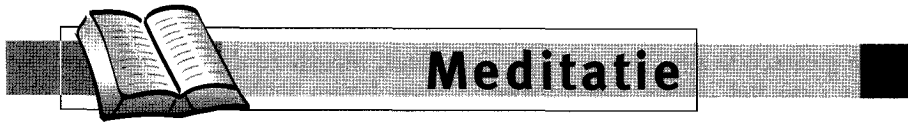

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Dankdag: Tweeërlei zaaien en maaien

*Zo wat de mens zaait,
dat zal hij ook maaien.*

Galaten 6:7b

In deze tijd van het jaar wordt overal dankdag gehouden. Hoe moeten we echter dankdag houden? Onze vaders kenmerkten de dankdagen als boetedagen. Hoe nodig is het, dat ons ganse volk, hoog en laag, zulk een dag zich afzondere. Want wegens de vele zonden zijn de oordelen Gods laag komen te hangen over land en volk. Wie weet of de Heere door smeking en gewezen zich nog liet verbidden en de hitte van Zijn toorn zou afwenden. (Denk aan Achab en Ninevé). Op vele plaatsen woedt de oorlog of burgeroorlog, op vele plaatsen dreigt een oorlog. Niettegenstaande onze zonden, heeft de Heere tot op deze dag het oorlogszwaard en andere oordelen van onze grenzen geweerd, maar hoe lang nog? Tot nu toe geldt: „Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde meer hebben”.

Paulus geeft ons allen in de brief aan de Galaten een ernstige waarschuwing. Hij heeft hier gepredikt op zijn tweede zendingsreis (Hand. 16 : 6) en op zijn derde zendingsreis (Hand. 18 : 23).

De gemeente bestond bijna uitsluitend uit heidenen, die door Paulus' prediking van het Evangelie des kruises tot het geloof waren gekomen. Paulus prediking van vrije genade, zonder de werken der wet, bracht echter de vijand op de been om hem tegen te werken; o.a. beweerden deze vijanden, dat Paulus geen echte apostel was. In hoofdstuk 1 en 2 verdedigt hij zijn

apostelschap en leer, in hoofdstuk 3 tot het 12e vers van hoofdstuk 5 de leer der rechtvaardigmaking en in het slot van hoofdstuk 5 belicht hij de praktische zijde van de leer der genade. Hij wekt in hoofdstuk 6 op tot zachtmoedigheid en om elkanders lasten te dragen, vervullende alzo de wet van Christus. Vóór onze tekst laat Paulus een ernstige vermaning horen: „Dwaalt niet, God laat Zich niet bespotten”. God is zeer lankmoedig, maar eens komt er een einde aan en zal Hij als de Rechtvaardige en Heilige straffen. God is de Alwetende, wat de mens in zijn dwaasheid zo dikwijls vergeet.

Paulus waarschuwt hier: “Wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien”. Het is een natuurwet, dat gelijke het gelijke voortbrengt: “Leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen?” Paulus verklaart zijn woord nader: “Want die in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderfenis maaien, maar die in de Geest zaait, zal uit de Geest het eeuwige leven maaien”. Hier worden twee onderscheiden klassen van zaaiers en zaad voorgesteld.

Paulus bedoelt dit niet letterlijk, maar geestelijk. Die nu in het vlees zijn, kunnen Gode niet behagen, evenmin als hun werken, die uit het vlees voortkomen. Dat is een harde waarheid, vooral in onze tijd met zijn vele mensen van goede wil. Het bedenken des vleses is vijandschap tegen God. Dat heeft de apostel duidelijk beschreven in hoofdstuk 5 : 19-22. Daar vinden we

een droeve optelling van de vruchten en werken des vleses.

Hoe godsdienstig we ook zijn, indien we niet wederom geboren zijn, zijn we nog in het vlees. Dan offeren en roken we aan eigen garen en netten. Velen zullen te laat bedenken, dat er een onlosmakelijk verband is tussen heden en toekomst in het persoonlijk leven. Velen zullen, als de maaltijd is aangebroken, wat anders willen maaien dan dat ze gezaaid hebben.

Laat u niet pleisteren met loze kalk, dat het wel mee zal vallen! Wanneer de wereld u nooit de dood is geworden, koester dan geen hoop voor het eeuwige leven. Wanneer u opgaat in sport en spel, verwacht dan niet, dat u het in de hemel zou kunnen houden. Wanneer u avond aan avond bij de televisie zit, verwacht dan niet, dat u de heilige God kunt ontmoeten, want Hij is een vertrend vuur en een eeuwige gloed voor allen buiten Christus. Wanneer Gods dag u een last is, verwacht dan niet, dat u die eeuwige Sabbath zult vieren. Zo zouden we met vele andere tegenstellingen door kunnen gaan. Naar welke koers uw levensschip vaart, dáár zal het aankomen! Wanneer dit is naar het barre noorden, verwacht het dan niet in het zoele zuiden.

Inhoud	
Meditatie: Tweeërlei zaaien en maaien	1
Bijbelstudies:	
Abram en Lot (2)	2
De vriend van Luther (2) . . .	3
Momenten uit de gereformeerde eredienst (7) .	5
Alleen wederkeer brengt redding (slot)	6
Opvoeden is mensenwerk . . .	8
Kerknieuws	9
Berichten	10
Preekbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.I. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland, per jaar:
Europa € 56,-
Canada \$ 98,-
Amerika \$ 85,-

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Of u het gelooft of niet: het leven is een voorbereidingstijd, een zaaitijd, waar voor ieder mens een maai- of oogsttijd op zal volgen.

Als daar iets van gevoeld werd, dan zou men zich niet als een geblinddoekte naar het vuur laten leiden. Dan zou men niet langer luisteren naar de stem van de verleider, dat we nog genoeg tijd hebben. Dan klinkt de stem Gods ons in de oren: "Haast u om uws levens wil". Dan zullen we sidderen bij de ontzettende gedachte van eeuwig buiten gesloten te zijn.

Indien God het goede werk begint, komt dit in de vruchten openbaar. De akker des harten wordt door de Heilige Geest toebereid om het zaad des woords te ontvangen en het brengt vruchten voort der bekering waardig (Gal. 5 : 22). Zulken gaan grote waarde hechten aan dit leven, nl. dat ze niet roekeloos en goddeloos kunnen leven. Wanneer we onze verlorenheid leren inzien, gaan we ernst maken om

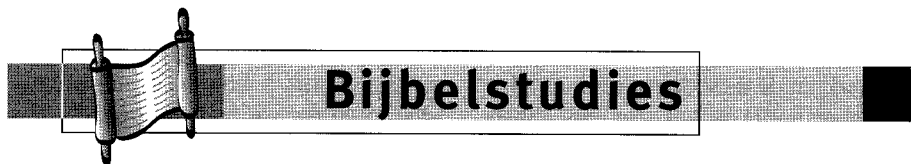
te ontkomen.

Gelukkig wie het door Gods genade mag gebeuren de Heere te zoeken terwijl Hij nog te vinden is. Zulke zoeken zal nooit berouwen. Velen mogen God de rug en de wereld het aangezicht toekeren, velen mogen van Jezus weggaan, zij kunnen met al de oprechten op de vraag: "wilt gijlieden ook niet weggaan?" niet anders antwoorden: "Heere tot Wie zullen we anders henengaan, want Gij hebt de woorden des eeuwigens levens". Door de Heilige Geest mogen ze de weg betreden, die naar boven leidt en ze wensen niet anders te zaaien, dan datgene wat vruchten zal voortbrengen, welke Gode behagen. Zulken mogen straks eeuwig dankdag houden.

Gods belofte blijft: "Wat de mens zaait, dat zal hij ook maaien".

*Die hier bedrukt met tranen zaait,
Zal juichen als hij vruchten maait.*

Wijlen ds. A.M. den Boer.

Abram en Lot

Genesis 13

(2) Broedertwist

We zagen de vorige maal dat er twist ontstond tussen de herders van Abram en de herders van Lot. Twist over de weidegronden voor het vee. Twist tussen broeders van hetzelfde huis. Dat was het ergste. Abram heeft dat gevoeld. Hij heeft begrepen dat het zo niet kon en zo niet mocht. Vandaar dat we lezen in vers 8: "En Abram zeide tot Lot: Laat toch geen twisting zijn tussen mij en tussen u, en tussen mijn herders en tussen uw herders; want wij zijn mannenbroeders." Het is alsof Abram wilde zeggen: "Wij zijn toch broeders. Onder ons hoort er geen twist te zijn. We zijn samen uit Ur en Haran getrokken. We zijn samen gegaan op de weg, die de Heere wees. We hebben samen voor het altaar gebogen." We voelen hoezeer het Abram smartte aan zijn hart. Waarom? Vooral omdat Abram bij het altaar was geweest, samen met Lot. Daarom sprak hij het uit dat zij mannenbroe-

ders waren. Daarom mocht die twist er niet zijn. Om Gods wil niet. Ziet u wel dat Abram, na zijn zonde in Egypte, weer op de goede plaats gekomen was?

Onheilige strijd

Twist tussen broeders van hetzelfde huis: wat kunnen kinderen van God het elkaar soms moeilijk maken! Want zowel Abram als Lot waren kinderen van God. Er is soms zoveel onheilige twist in de kerk, waarbij kinderen van God van elkaar verwijderd raken. De discipelen waren zo dicht bij de Zaligmaker, maar toch sloegen zij aan het twisten wie de meeste was. Waarom die twist? Omdat ik niet buig wil. Omdat ik de minste niet wil zijn. Omdat mijn haan koning moet kraaien. Soms onder het mom van strijden voor de waarheid, terwijl we uiteindelijk alleen maar voor onszelf strijden. Dat geeft verwijdering tussen kinderen van God. Zou dat niet één van de grote oordelen van onze tijd

kunnen zijn? Zegt Gods Woord niet dat het oordeel begint van het huis Gods? Wat een verwijdering soms tussen broeders van hetzelfde huis om bijzaken. Wat een verbijten en vereten van elkaar. Wat een verkouden van de liefde, in de wereld, maar ook in de kerk. Wilt u weten hoe donker het op de wereld is? Dan moet u eerst naar de kerk kijken. Als we daarop zien, zouden we dan niet moeten zeggen: Heere, treedt niet met ons in het gericht? Dan is het een wonder dat de Heere Zijn Woord nog laat prediken, dat Zijn werk er nog is. Dat is niet *door* ons, maar *ondanks* ons. Het zou zo rechtvaardig zijn als Hij de kandelaar van Zijn Woord van ons zou wegnemen. Beleven we dat ook? De Heere geve ons die beleving.

Abrams oplossing

Het is in dit verband zo opmerkelijk dat er staat in het slot van het zevende vers: "Ook woonden toen de Kanaänieten en Fereziëten in dat land." Wat wil dat nu zeggen? Wel, dat die heidense volken óók die broedertwist zagen. Ze hebben gezegd: "Dat zijn nu die mensen, die God dienen, die met elkaar gebogen hebben voor het altaar van hun God." Zullen we het bedenken? De wereld let op de kerk. De wereld ziet ook al die onheilige strijd. Wat ziet de wereld van ons? Het is ook in dat opzicht niet om het even hoe we leven. Wat is het verschrikkelijk, als we de wereld aanleiding geven om de Naam des Heeren te lasteren. Er staat niet voor niets in Gods Woord dat we hebben toe te zien dat we voorzichtig wandelen. Maar Abram heeft eronder geleden. Lijdt u er ook onder? Weten we wat het is om te wenen over de breuk van de kerk? Smart het ons aan ons hart? Abram was er tot in het diepste van zijn hart van overreed dat zij mannenbroeders waren, broeders van hetzelfde huis, en dat daarom die twist een onheilige zaak was. Abram voelde dat Lot en hij niet alleen familie waren, maar bovenal dat zij dezelfde God vreesden. Daarom kwam Abram met een oplossing, zoals we dat lezen in het negende vers: "Is niet het ganse land voor uw aangezicht? Scheid u toch van mij; zo gij de linkerhand kiest, zo zal ik ter rechterhand gaan; en zo gij de rechterhand, zo zal ik ter linkerhand gaan." Abram ging hier voor Lot aan de kant. Abram wilde hier de minste zijn, want hij liet Lot als eerste kiezen. Als oudste had Abram recht op de eerste keus, maar

hij deed gewillig afstand van zijn rechten. Hij achtte de ander uitnemender dan zichzelf. Wat een gezegende plaats. Het kan alleen uit de bediening van Christus, Die als de Meeste, de Minste wilde zijn. Werd dat toch meer beoefend, de kerk zou er anders uitzien. We staan altijd zo graag op onze rechten. Het gaat ons zo vaak meer om ons prestige dan om de eer des Heeren. We buigen zo graag voor de afgod van ons eigen ik. Was er toch meer een leven uit Christus. Gelukkig wie de minste mag zijn, die is de meeste in het Koninkrijk Gods.

Geen betere plaats

Wat was Abram op een gezegende plaats! Dat had hij ook niet van zichzelf. Dat was alleen de genade Gods in zijn leven. Daardoor leren we bukken voor God. En wie dat leert, die leert ook bukken voor de naaste. Het is een gezegende vrucht uit de bediening van Christus, Die als een slaaf de voeten van de discipelen wilde wassen. Bent u al de minste geworden voor God? De onwaardigste en de geringste? Er is geen betere plaats. Dan heb ik geen rechten meer voor God. In onze tijd staat ieder op zijn rechten. Gelukkig, als we voor God geen rechten meer overhouden. Dat is dat bukken, dat buigen, dat verdwijnen in onszelf voor God. Zalig, zalig, zalig, niets te wezen, in ons eigen oog voor God. Het is heel

goed mogelijk dat Abram na zijn zonde in Egypte onwaardiger en rechtelozer is geworden dan ooit tevoren. En dat het daarom voor hem niet moeilijk geweest is de minste te zijn.

Abram liet Lot de keus. En Lot ging erop in! Terwijl Abram als oudste de eerste rechten had. Is dat niet tekenend? Lot had natuurlijk kunnen weigeren en kunnen zeggen dat het zó niet moest, dat er een andere oplossing gezocht moest worden. Maar nu blijkt dat Lots leven verteerd werd door begeerte en hebzucht. Dat kan dus in het leven van een kind van God. Gods kinderen kunnen zo ver weg zijn van de plaats waar ze moeten zijn. Als ik het maar heb, dan komt mijn naaste, zelfs mijn broeder, op de tweede plaats. Is het maatschappelijk leven, maar helaas soms ook het kerkelijk leven, niet doortrokken met deze gedachte? Bij Lot was het eerst ik en dan de ander. Wat had Lot moeten doen? Hij had moeten weigeren. Denk eens aan Ruth. Zij werd ook voor de keus gesteld. Wat zei Naomi? "Keer ook gij weder, uw zwagerin na." Wat zei Ruth? "Uw volk is mijn volk, en uw God mijn God." Dat was de goede keus. Maar Lot deed de verkeerde keus.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

De vriend van Luther

(2)

Wankelmoedig

Zo was dan de 21 jarige Melanchthon hoogleraar geworden in Wittenberg. Luther, die hem aanvankelijk met de nodige reserves bezag, sloot hem al spoedig in zijn hart. Het is een vriendschap voor het leven geworden. Dat mag gerust opmerkelijk worden genoemd. Want de twee mannen waren volslagen verschillend. Melanchthon was een fijnzinnige taalgeleerde, gebakerd in het geleerde humanisme van zijn dagen. Luther was in hart en nieren theoloog, die soms fel en onbesuisd uit de hoek kon komen. Heel trefzeker heeft Kooiman in de *Christelijke Encyclopedie* Melanchthon getypeerd als een man 'in wie klassiek humanis-

me en bijbelse theologie een verbond waren aangegaan'. Luther was in dagen van spanning en nood meestal blakend van vuur en ijver. Melanchthon wist zich in zulke tijden vaak geen raad. Tijdens de voor de protestanten slecht verlopen Rijksdag van Spiers in 1529 schreef hij aan een vriend: 'Vandaag werd het keizerlijk mandaat voorgelezen, het is in één woord angstaanjagend... ik was zo benauwd, dat ik bijna was flauwgevallen...' (geciteerd, evenals de meeste citaten in deze artikelen, uit W.J. Kooiman, *Philippus Melanchthon*). Calvijn, die veel achting voor Philippus had, schreef eens in een brief aan de raad van Genève dat Melanchthon 'wat bang was uitgevallen'. Anderzijds schreef Calvijn aan

een vriend: 'Wie een keer met deze man gesproken heeft, weet dat dit een volkomen betrouwbaar mens is...'

Bijgelovig

Jammer genoeg was Philippus Melanchthon erg bijgelovig. En dat op een voor ons onvoorstelbare manier, zeker voor een zo nuchtere man als hij was. Hij hechtte waarde aan sterrenwielarij, aan dromen en visioenen. Luther was uit iets ander hout gesneden: hij moest van die dingen niet veel hebben. Nu moeten we wel bedenken dat iedereen een kind van zijn tijd is. Kooiman zegt dat Melanchthon wat dit betreft nog met één been in de middeleeuwen stond. We weten dat men in de zestiende eeuw over het algemeen erg bijgelovig was. Of dit overigens erger was dan in onze eenentwintigste eeuw laten we nu maar in het midden. Maar het is – om een voorbeeld te noemen – een bekend feit dat de komeet die eind 1618, begin 1619 aan de hemel zichtbaar was, bij verschillende remonstranten de vrees opriep dat de synode van Dordrecht voor hen slecht zou aflopen. Gelukkig heeft Philippus op zijn sterfbed laten merken dat hij aan de astrologie geen waarde meer hechtte.

Maar toch...

Zijn wankelmoedige karakter en zijn bijgelovige aard nemen niet weg dat Philippus Melanchthon een overtuigd christen is geweest. Kind van zijn tijd, ja – maar zijn wij dat niet? Hoe hartelijk is hij in korte tijd verbonden geraakt aan de man die hij, nadat hij hem had leren kennen, zijn leven lang heeft liefgehad: Maarten Luther. We citeerden in ons vorige artikel al zijn uitspraak, gedaan tegenover een vriend: 'Ik zou liever sterven dan me van Luther te laten wegtrekken.' Ergens schrijft hij dat Luther hem de draad in handen heeft gegeven waardoor hij de weg uit het labirint heeft gevonden. Was de Heilige Schrift voor hem, de rashumanist en taalgeleerde, aanvankelijk vooral voorwerp van woordkundig onderzoek, vooral na Luthers dispuut met Johannes Eck in 1519 ontdekte Melanchthon de ontzaglijke kracht van de Heilige Schrift als het Woord van God. Het 'Sola Scriptura', dat door Luther in de weg van een bange strijd was ontdekt, werd nu ook voor 'magister Philippus' – zoals hij werd genoemd – de leidraad van zijn leven. Daarom kon hij over de grote ontdekking van de reformatie – de rechtvaardiging van de goddeloze –

even krachtig en helder spreken als Luther zelf.

Wederzijdse vriendschap

Melanchthons achting voor Luther was groot. Niet, dat hij diens gebreken niet zag. In zijn lijkrede na de dood van Luther herinnert hij eraan dat sommigen hebben geklaagd over het feit dat Luther vaak zo fel was. Melanchthon wil dat niet ontkennen. Maar, merkt hij op: God gaf aan onze tijd een harde medicijnmeester, omdat het een tijd is die zo iemand nodig had. De waardering was overigens wederzijds. Wel heeft Luther zich, vooral in latere jaren toen het erom ging spannen, vaak geërgerd aan Melanchthons wankelmoeidigheid. De persoonlijke verhouding tussen beide mannen was geruime tijd ernstig verstoord tijdens Luthers verblijf op de Wartburg in 1522. Wittenberg werd toen overspoeld door de zogenaamde 'Schwärmer', radicale dweepers die van mening waren dat Luther lang niet doortastend genoeg was opgetreden. Met geweld wilden zij de roomse misstanden uitbannen. Maar er zat een verkeerde geest in deze mensen. Zo wilden zij ook elke vorm van theologisch onderwijs afschaffen. Ze waren ervan overtuigd dat studie alleen maar schadelijk is. Het ware volk van God had volgens hen de studie niet nodig: God Zelf sprak door hen, inwendig en onmiddellijk door Zijn Geest. Deze mensen hebben het theologisch onderwijs, maar ook het onderwijs in het algemeen, veel schade berokkend. Melanchthon was daar verschrikkelijk ontdaan van. Maar hij was tegen deze dweepers en hun verbaal geweld niet opgewassen. Luther heeft hem dit erg kwalijk genomen.

Dit alles neemt niet weg dat Luther een diepe en hartelijke genegenheid voor Philippus is blijven koesteren, heel zijn leven lang. Hij kon erg bezorgd zijn om diens zwakke gezondheid. Eens trok hij hem aan tafel, toen Melanchthon zelfs onder het eten nog zat te schrijven, de pen uit zijn handen met de opmerking: 'Philippus, je kunt God niet alleen met werken, maar ook met rust nemen dienen...'. Later schreef hij eens aan zijn vriend, toen deze zich weer eens dreigde te overwerken: 'Bedenk wel, dat God ook door niets doen gediend wordt, ja, dat Hij als het erop aankomt door geen ding zozeer gediend wordt als door niets doen...'. Deze woorden zijn typerend voor Luther en hebben een diepe betekenis.

Luthers warme genegenheid voor Philippus blijkt ook uit zijn woorden: 'God heeft in dit zwakke vat (...) grote goddelijke gaven gelegd, waarvoor wij hem hartelijk dankbaar zijn. Toch prijs ik Philippus niet, want hij is een scep-sel Gods en in zichzelf is hij niets. Ik eer in hem het werk van mijn God.'

De leraar van Duitsland

Melanchthon was een echte pedagoog. Onvoorstelbaar veel werk heeft hij verricht om het onderwijs in Duitsland in goede banen te leiden. Hij schreef leerboeken voor de 'Latijnse scholen', die een beetje te vergelijken waren met wat wij nu het basisonderwijs noemen. Het niveau van het onderwijs was op die scholen tot een bedenkelijk peil gezakt. Omdat de jongens die van de Latijnse school kwamen over het algemeen veel te jong waren om een studie aan de universiteit te beginnen, heeft Melanchthon geprobeerd een tussentype school in te voeren, min of meer in de zin van ons VWO. Wat was hij daarmee zijn tijd ver vooruit! Voor de universiteit van Wittenberg schreef Philippus een geheel nieuw leerplan. Het is geen wonder dat Luthers vriend door al deze inspanningen de bijnaam 'praeceptor Germaniae' (leermeester van Duitsland) heeft gekregen. Een man die door God met grote werkkraft was gezegend. Toch was hij lichamelijk niet zo sterk als zijn vriend Luther. Vaak werd hij door slapeloosheid gekweld. Na het avondeten ging hij meestal direct naar bed, om vervolgens 's ochtends tussen 2 en 3 uur weer op te staan. Zijn meeste werk verrichtte hij zodoende voordat 's ochtends om 6 uur de colleges begonnen.

Ook op het gebied van de zuivere godgeleerdheid heeft Melanchthon baanbrekend werk verricht. Reeds in 1521 – slechts drie jaar na zijn aantreden als hoogleraar – verscheen zijn boek *Loci communes rerum theologicarum* (Hoofdzaken van de godgeleerdheid). We kunnen dit boek in feite beschouwen als de eerste dogmatische leerboek voor de protestantse theologie. Het is vele malen herdrukt. Het zou nog vijftien jaar duren, voor de eerste druk verscheen van het machtige werk van Calvijn waarin een samenvatting van de gereformeerde geloofsleer wordt gegeven: de *Institutie*.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel,

ds. A. Moerkerken

Momenten uit de gereformeerde eredienst

(7)

De prediking

Naast de gemeentezang is ook het opnieuw invoeren van de prediking kenmerkend voor de Reformatie geweest. Het Nieuwe Testament en de Apologie van Justinus Martyr uit 165 na Christus zeggen ons dat de dienaar in de vroegchristelijke gemeente het Woord van God verkondigde. De bediening der verzoening in Christus, zo treffend omschreven in 2 Korinthe 5, kreeg gestalte. De apostelen en de later evangeliedienaren verkondigden Jezus Christus als de gekruisigde, opgestane en levende Heere.

Langzamerhand echter werd de prediking echter teruggedrongen. In de Oosterse kerk legde men steeds meer nadruk op de beleving van het mysterie in de liturgie, zodat de preek tot op de dag van vandaag daar geheel verdwenen is. In de Westerse kerk verloor de prediking sinds het begin van de middeleeuwen sterk aan betekenis door de nadruk die het misoffer kreeg in de eredienst. De middeleeuwen kenden nog wel boetepredikers, maar de Reformatie bracht weer het inzicht, dat de preek hoogtepunt en hoofdbestanddeel is van de eredienst.

Calvijn, Luther en Zwingli slaan hier alle drie op hetzelfde aambeeld. De prediking behoort niet zo maar tot de eredienst, maar maakt daarvan de diepste kern uit. Andere momenten uit de liturgie zouden nog kunnen wegvallen. De dienst van God staat of valt met de in de prediking plaats vindende verkondiging van het Woord des Heeren, die onlosmakelijk verbonden is met de Schriftlezing. Er zijn drie dingen geweest die Calvijn tot deze overtuiging hebben gebracht:

De Schrift is er niet alleen om *gelezen* te worden, maar ook om uitgelegd en *gepredikt* te worden in deze zin, dat het Woord tot het hart wordt gebracht op een levendige, indringende wijze. 'Zo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christuswege: Laat u met God verzoenen' (2 Kor. 5:11).

Het levende Woord wil in zijn directe

kracht worden bediend, zodat een rechtstreekse prediking aan het gelezen bijbelgedeelte moet worden verbonden. Dit ligt verankerd in de grote opdracht: Predikt het Woord (2 Tim. 4:2).

De gewoonte van de gereformeerde kerken in Straatsburg om elk gelezen Schriftgedeelte, waar ook en bij welke handeling ook, in de liturgie uit te leggen en tot het hart te brengen

In de liturgie gaat het om het spreken van God en het horen van de gemeente. Het geloof is immers naar het Woord van Paulus in Romeinen 10 uit het gehoor en het gehoor door het Woord van God. Daarbij gaat het niet alleen om het horen met het oor, maar ook om het horen met het hart. Daar werkt het Woord van God, toegepast door de Heilige Geest, een horen, een luisteren, een gehoorzamen, dat met Calvijn kan worden omschreven als de gehoorzaamheid des geloofs. De verbinding tussen het Woord en het geloof wordt door de apostel zo duidelijk gelegd in 1 Petrus 1:23: 'Gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levende en eeuwigblijvende Woord Gods'. Het 25e vers uit 1 Petrus 1 maakt duidelijk dat de apostel hier in het bijzonder het oog heeft op het gepredikte Woord. Hij spreekt daar over het Woord des Heeren dat blijft in der eeuwigheid: 'En dit is het Woord, dat onder u verkondigd is'.

Is het zaad van de wedergeboorte reeds tijdens de prediking in ons hart gevallen? Is het Koninkrijk van God reeds in ons hart opgericht door de bediening van het Evangelie? Laten wij toch niet denken dat we zonder wedergeboorte een burger van het Rijk van Christus kunnen zijn. Dat gevaar is levensgroot, wanneer in de prediking de noodzakelijkheid van de wedergeboorte niet meer doorklinkt en elke hoorder geacht wordt een gelovige te zijn. In die prediking worden wel bijbelse, gereformeerde uitdrukkingen gebruikt, maar er wordt een stilzwijgen bewaard ten aanzien van de geestelijke doodstaat van de mens. U hoort dan niet verkondigen dat in het leven van ieder mens een wonder moet geschieden. Elk onder-

scheid, elke separatie die Christus ons heeft geleerd, tussen bouwers op het zand en bouwers op de rotsgrond, tussen dwaze en wijze maagden, ontbreekt.

In een dergelijke prediking is het evenwicht verstoord tussen wet en evangelie. Uit de wet is immers de kennis der zonde! In de zuivere bediening van het Woord horen wet en evangelie bij elkaar, zoals de Heere Jezus ons Zelf heeft geleerd, toen Hij Zijn prediking begon met de oproep: 'De tijd is vervuld en het Koninkrijk Gods nabijgekomen: bekeert u en gelooft het Evangelie (Markus 1:15)'. De wet moet gepredikt worden. Iedere kerkganger moet in de prediking voor de spiegel van de wet worden geplaatst. De wet, gehanteerd door de Geest van Christus, slaat, veroordeelt, verbrijzelt een zondaar. Maar het grote doel, het einde van de wet, is Christus, Die Gods geboden als Borg volkomen heeft vervuld voor allen die de Vader Hem gegeven heeft. Het evangelie van Christus' zoen- en kruisverdiensten verbindt, vertroost en leidt een rechteloze zondaar tot de zaligheid.

Daarom blijft het evenwicht tussen wet en evangelie in de prediking van bijzonder belang. Het evangelie mag nooit gepredikt worden als een soort 'nieuwe wet', die wij door onze inspanning bij wijze van geloofsprestatie zouden moeten vervullen. Dat leidt tot een vorm van 'wettisch christendom'. De rechte wetsprediking stelt ons schuldig voor God, maar schenkt geen enkel uitzicht op behoud! Daartoe dient de verkondiging van het evangelie, de blijde boodschap, de aanbidding van het heil, de goede tijding uit een ver land die als wat water neervalt op een dorstige aarde. Dat Evangelie moet zonder onderscheid aan ieder worden voorgesteld en verkondigd met de oproep tot bekering en geloof: "Gaaf heen in de gehele wereld, predikt het Evangelie alle creaturen" (Markus 16:15).

Paulus noemt dit evangelie in Romeinen 1:16 een kracht Gods tot zaligheid tot behoud van een ieder die gelooft. Hij gebruikt voor kracht het woord dynamis, dat ons herinnert aan de kracht van dynamiet. Er is niets dat het evangelie, toegepast door de Heilige Geest, kan weerstaan. De allergrootste en voornaamste van de zondaren wordt door kracht daarvan getroffen. Al Gods uitverkorenen ontvangen een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid. Ze delen in een zaligmakende zonde- en ellendekennis. Ze worden

door de wet uitgedreven tot Christus. De macht van het ongeloof wordt door het evangelie gebroken. De onwil wordt door de uitstorting van de liefde in het uur der wedergeboorte te niet gedaan. De troost van het verzoenend bloed van Christus deelt zich aan verslagen harten mede. De Heere leidt hen naar Golgotha; het pak van hun schuld tegenover God valt van hun schouders. In de prediking van het Woord komt het evangelie tot allen die het horen. Het moet aan iedereen worden verkondigd en betuigd, dat God hulp besteld heeft bij een Held, Die geestelijk dode zondaren verlossen kan uit de macht van de zonde en van de satan. Maar dat evangelie wordt niet aan het hart van elke hoorder toegepast. Hier maakt de verkiezende genade van God onderscheid. Juist omdat er zo vaak weinig of geen onderscheid wordt gemaakt tussen de verwerving en de toepassing van het heil, is er zo veel verwarring in de kerken van gereformeerd belijden. De aanbidding van de genade is algemeen, maar de toepassing is particulier en geheel het werk van de Geest van Christus. Laten wij het toch op de hoogste prijs schatten dat we elke zondag mogen opgaan onder een zuivere prediking, waarin een rijke Christus wordt verkondigd aan arme en verloren zondaren.

Wie is tot de bediening van wet en evangelie bekwaam? Onze bekwaamheid is uit God, die Zijn dienstknechten heenzendt met de grote opdracht, door Petrus verwoord in het huis van Cornelius: 'En heeft ons geboden den volken te prediken, en te betuigen, dat Hij (dat is Christus) is Degene, Die van God verordend is tot een Rechter van levenden en doden. Dezen geven getuigenis al de profeten, dat een iegelijk die in Hem gelooft, vergeving der zonden ontvangen zal door Zijn Naam' (Hand. 10: 42-43).

De zegen

Na de prediking en de slotpsalm volgt de zegen, die wordt ingeleid met de woorden: 'Verheft uw harten tot God en ontvangt de zegen des Heeren'. De bedoeling daarvan is het toebidden van de zegen van de drie-enige God aan de gemeente, die terugkeert in de wereld om de taak te behartigen die Hij in het dagelijks leven op de schouders legt. Het zegenende gebaar, dat de dienaar daarbij gebruikt, is dat van de handoplegging. Hierbij worden de handen op het hoofd van de gezegende gelegd en wordt gebeden om de gaven van de

Heilige Geest. Bij het zegenen van de gemeente krijgt die als geheel de handen opgelegd. De dienaar steekt zijn armen op schouderhoogte horizontaal uit met de handpalmen naar beneden. Zo spreekt hij vervolgens de zegen des Heeren uit. De uitdrukking 'de zegen op de gemeente leggen' geeft heel zinvol weer wat de kern van het gebeuren is.

In de morgendienst wordt deze zegen ontleend aan het Nieuwe Testament. Het gaat om teksten als Romeinen 16:24, 1 Korinthe 16:23, Galaten 6:18 waar Paulus de gemeenten, die hij heeft geschreven de genade van de Heere Jezus Christus toewenst. Heel vaak wordt 2 Korinthe 13:13 gebruikt: 'De genade des Heeren Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen'. De genade van Christus gaat ook in deze tekst voorop. In Hem is de liefde van de Vader het deel van Gods kinderen. Zij worden en zullen door Hem worden beveiligd en bewaard in de gemeenschap van de Heilige Geest.

In sommige kringen laat men het woordje 'zij' of helemaal weg of vervangt men het door het woordje 'is'. Dat woord ontbreekt in de Griekse tekst en daarom veroorlooft men zich deze vrijheid. Die moet echter ongepast worden genoemd, omdat het bij de vergelijking van alle zegenbeden uit het Nieuwe Testament heel duidelijk wordt dat het in de slotwoorden van de apostolische brieven gaat om een heil- en een zegenwens. Calvijn tekent bij Romeinen 16:20 aan: 'Daarop volgt het gebed, dat 'de genade van Christus met

hen zij', d.w.z. dat zij van al de zegeningen, welke ons door Christus verworven zijn, mogen genieten'. Daarom wordt het woordje 'zij' in onze Statenvertaling terecht gehandhaafd. Dat is ook het geval in de King James Version. Ook de onlangs verschenen Nieuwe Bijbelvertaling, die vaak heel vrij vertaalt en daarom bepaald ons vertrouwen niet bezit, heeft het 'zij' behouden. Een predikant die als zegen de woorden gebruikt: 'De genade van de Heere Jezus Christus is met u allen', overschrijdt zondermeer de grenzen van zijn bevoegdheid. God Zelf zal Zijn volk zegenen en niet een mens.

In de middag- of de avonddienst wordt als regel de oudtestamentische zegen gebruikt uit Numeri 6:22-27. Deze hogepriesterlijke zegen begint met de woorden: 'De HEERE zegene u en behoede u!' Na de zegen schrijft Mozes: 'Alzo zullen zij Mijn Naam op de kinderen Israëls leggen: en Ik zal ze zegenen'. De volheid van het heil is in Christus verschenen. Ze was in de belofte reeds onder het Oude Testament aanwezig. Maar geen hogepriester die zegende, beschikte in eigen persoon over de genade van Christus, de liefde van de Vader en de gemeenschap van de Heilige Geest. Het zegenen van zondaren is Gods eigen werk, dat Hij nooit uit handen geeft. Zo wordt de gemeente aan het einde van de dienst heengevoerd naar de drie-enige God, Die Zich in Zijn genadig welbehagen over zondaren ontfermt.

(slot volgt)

Boskoop, ds. M. Golverdingen

Alleen wederkeer brengt redding

De Gereformeerde Gemeenten in de naoorlogse jaren

(slot)

Geld en goed

De naoorlogse wederopbouwperiode en de emigratiegolf werden gekenmerkt door een jagen naar materiële welvaart. Welke geestelijke bagage krijgen jongeren in zo'n periode nog mee? Daarom schreef A.J. Kersten in de *Rotterdamse Kerkbode* dat de ouderen maar eens moesten stoppen met het gepraat over de ongezeggelijke, verwilderde jeugd. „Men kon zich

beter afvragen of wij, ouderen, hier geen grote schuld hebben door ons verkeerd voorbeeld. Bovendien, waar verwondert men zich over? Wanneer het proces doorgaat dat praktisch bijna de helft van ons Nederlandse volk de kerk en godsdienst vaarwel zegt, en dat er een zo materiële geest over ons komt, dat alleen salaris, loon, mooi huisraad, kleding, genotmiddelen enzovoort ons 'leven' uitmaken, dan groeit er een oppervlakkig levend

geslacht op. Zelfs in de kerk geldt dat, want de geest van de wereld houdt niet voor de kerkdeur halt. Dat moeten de volwassenen vooral bedenken. Wat is nu de praktijk van onze godsdienst? Moet de mens niet worden wedergebooren om het Koninkrijk Gods te kunnen ingaan? Jongens en meisjes, zullen we ons voor deze ontzaglijke waarheid gaan schamen? (...) Hier is een stukje van de worsteling op leven en dood van het zaad der vrouw met het zaad der slang. De tijden roepen vol-ernstig van de komst des Heeren, van het 'laatste der dagen.' Misschien nog verwijderd, maar dan ook nog te meer ruimte latend voor de openbaring van de mens der zonde. Ach, hoe aangrijpend zijn toch deze zaken."

Zuigkracht

Waar het de ouderen soms zoveel aan werfkracht ontbrak, ook in de periode rond en na de scheuring van 1953, bleken nogal wat jongeren ontvankelijk voor invloeden van buitenaf. De Rotterdamse diaken Tj. Molenaar waarschuwde in 1957 ernstig tegen de campagnes van de Amerikaanse evangelist Billy Graham, die ook in zijn stad een stadion vol luisteraars trok. Uitvoerig toonde Molenaar aan wat er aan de boodschap van evangelische voorgangers als Graham mankeerde. „Hoe hard het ook moge klinken: Billy Graham is een dwaallicht," moest hij concluderen. „Laat de hele gereformeerde wereld van deze tijd er dan vol lof over praten en al vrees ik dat niet allen die dit lezen, het met mij eens zijn, ik gevoel mij gedrongen onze jonge mensen te waarschuwen. Het is al zover dat mij werd verteld dat, wilde ik mijn reputatie niet verliezen, ik voorzichtig aan moest doen met de persoon van Billy Graham, want velen ook onder ons zijn er weg van. Dat laatste is erg en ik heb het mij ernstig aangetrokken. Jongens en meisjes, de toestand van de kerk geeft je nog geen vrijheid om je te begeven waar je eigenlijk niet thuishoort."

Zuigkracht was er ook vanuit andere kerken. Geleidelijk gingen steeds meer jongeren verder studeren, maar van dit jonge kader vertrok een deel helaas naar andere kerkverbanden. Molenaar constateerde dat sommige jonge mensen „het elders prettiger vinden dan onder ons eigen volk. Ze maken zich los en scharen zich bij hen die in wezen vijandig staan tegen de bevindelijke waarheid. Dit geeft conflicten thuis en en het baart veel verdriet bij de ouders."

Het zwartekousenvolk cultiveren

Voor Zeeland en de Zuid-Hollandse eilanden had de watersnood van 1953 ingrijpende gevolgen. Veel bewoners van streken die nog vrij geïsoleerd waren, vertoefden nu noodgedwongen enige tijd elders in het land. Voor sommigen was dat al de tweede keer, want ook tijdens de Duitse bezetting waren grote aantallen mensen geëvacueerd geweest. Na deze volksverhuizingen constateerde het Gereformeerd Sociologisch Instituut in het zuidwesten van het land steeds meer veranderingen in kleding, haardracht, woonstijl en de houding van de jeugd tegenover de ouderen.

Door de Deltawerken werden de eilanden beter bereikbaar. De toenemende recreatie bedreigde echter de zondagsrust in de kustplaatsen. In mei 1954 beschreef Th. de Waal in jongerenblad *Daniël* zijn bewondering voor de geestkracht en dadendrang waarmee het herstel van de geteisterde gebieden ter hand genomen was. Tegelijkertijd uitte hij zijn zorg over het openbreken van het isolement van de eilanden. „Er is een streven merkbaar om de bevolking, die wel eens het zwarte-kousenvolk wordt genoemd, te cultiveren. Er zijn direct na de ramp cantines geschonken, er zijn clubhuizen gebouwd voor de jeugd om daarin culturele avonden te houden, waarin de bevolking meer beschaving wordt bijgebracht. (...) Jeugdhervormingsleiders worden aangesteld, zgn. Wika's, die ook wel uit de Bijbel vertellen, maar hoe! (...) Me dunkt, wanneer op die zgn. culturele avonden gesproken zou worden dat de mens verdoemelijk ligt voor God en over de noodzakelijkheid der wedergeboorte, dat er niet zo veel aftrek zou zijn."

In een stroomversnelling

De naoorlogse jaren waren turbulent, ook voor het kerkelijk leven. Toen de drukkende hand van de bezetter was weggenomen, ontstond de drang tot wederopbouw. De veranderingen in kerk en maatschappij leidden in de Gereformeerde Gemeenten al snel tot toenemende zorg om de opgroeiende generatie in leer en leven bij het bij-

belse spoor te bewaren. Wederopbouw was er ook in het kerkelijk leven. Hoewel velen het materieel heel zwaar hadden, was er grote offervaardigheid voor zustergemeenten in verwoeste gebieden en voor de 'jongens in Indië', die het huiselijk en kerkelijk leven jarenlang moesten ontberen. In het verenigingswerk en de zorgsector werden tal van initiatieven ontplooid. Dat waren positieve ontwikkelingen in een periode waarin de Gereformeerde Gemeenten aan diepingrijpende verdeeldheid leden.

De wederopbouwperiode liep uit op de jaren zestig, waarin zoveel zekerheden betwijfeld en zoveel tradities op losse schroeven gezet werden. Het was een reactie op het materialisme van de achterliggende periode: daarbij was veel geestelijke inhoud teloorgegaan, waarna ook de vorm niet lang meer over-eind bleef.

De jaren zestig waren de periode van de studentenprotesten, de hippies, de ondergraving van gezin en gezag en het uitwissen van de scheiding tussen kerk en wereld. De tijd waarin een ontstellend grote groep mensen, zowel binnen de kerk als daarbuiten, afscheid nam van de bijbelse inzetten. De moderne mens was los van God, los van het verleden, los van de christelijke moraal.

Het veelverkochte boek *De eeuw van mijn vader* van Geert Mak laat zien hoe de ontwikkelingen in een stroomversnelling raakten. Er ging veel ondersteboven: waarden en normen, ethiek en levensstijl, de verzuilde gemeenschappen, en in de meeste kerken ook leerstellingen die lang als waarheid waren beschouwd.

Nederland werd een gesecculariseerd land, en de kerken seculariseerden mee. Het waren ontwikkelingen die in onze gemeenten met grote zorg gevolgd werden. Hoeveel invloed hadden de gebeurtenissen, soms ongemerkt, ook op de eigen kring? Hoe groter de kloof met andersdenkenden, hoe sterker de oproep geldt om in leer en leven het ons toebetrouwde pand te bewaren.

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Opvoeden is mensenwerk

Opvoeden is mensenwerk, zo luidt de spreuk op een folder die aan mijn prik-bord hangt. Deze spreuk vertolkt de dagelijkse realiteit in veel gezinnen. Ouders met hun mogelijkheden maar ook met hun gebreken, proberen vorm te geven aan de opvoeding van hun kinderen. Gelukkig slagen vele ouders erin om een rustige, veilige en stabiele opvoedingssituatie te creëren. Maar in dit proces kan ook veel misgaan.

Dat ervoeren ook de ouders van Linda. Ze kregen vier kinderen. Linda, hun oudste dochter van zestien jaar, was altijd al een pittig meisje geweest. Als kind was al vaak te merken dat ze een sterke eigen wil had. Vooral de maaltijden waren doorgaans erg hectisch. Toen Linda in het laatste jaar van het basis-onderwijs zat, kreeg haar vader een baan als verkoper bij een groot bedrijf. Hij genoot erg van zijn werk, maar het nadeel was wel dat hij vaak lange dagen moest maken. Hij deed zijn uiterste best om zoveel mogelijk in zijn gezin aanwezig te zijn, maar dat viel niet altijd mee! Voor Linda's moeder was de gezinssituatie behoorlijk zwaar. Vier kinderen waarvan de oudsten in de puberteit zaten, een man met een drukke baan, het huishouden... Ze raakte overbelast. Vanuit haar gevoel van onmacht reageerde ze soms nogal bot richting Linda. Linda ging zich van haar kant steeds brutaler en onverschilliger opstellen. Het was een strijd om haar mee te krijgen naar de kerk. Ze kreeg vrienden waar haar ouders helemaal niet blij mee waren. Langzaam maar zeker werd de sfeer thuis steeds meer gespannen. Tot Linda op een zondagmiddag vertrokken bleek te zijn...

Er zijn vele mogelijke oorzaken die kunnen leiden tot opvoedingsproblemen. Over het thema 'opvoeding' zijn dan ook boekenkasten vol geschreven. Lang niet altijd zijn deskundigen het er met elkaar over eens wat een goede opvoeding is. Toch zijn er uit al deze boeken drie 'ingrediënten' te halen die tenminste in elke opvoeding aanwezig moeten zijn:

Elk kind heeft *warmte*, positieve aan-

dacht en *veiligheid* nodig. Het moet zich geaccepteerd weten. Het is belangrijk dat ouders oog hebben voor de behoeften van het kind en daarop kunnen inspelen.

Daarnaast moeten ouders hun kinderen *sturing* bieden. Het kind moet leren om te gaan met regels, moet vaardigheden leren om in het leven te kunnen staan. Van ouders vraagt dit dat ze hun kinderen begrenzen, maar ook stimuleren om verantwoordelijkheden te leren dragen. Elk kind is uniek. Daarom is het van groot belang dat ouders oog hebben voor de *eigenheid* van hun kind.

Als één van deze ingrediënten onvoldoende aanwezig is, kunnen opvoedingsproblemen ontstaan. In het voorbeeld van Linda hadden haar ouders vanwege drukke bezigheden en hun eigen overbelasting, onvoldoende kracht om haar voldoende sturing te geven. En doordat er zo vaak ruzies waren, was er geen warmte meer, Linda voelde zich niet meer geaccepteerd. Ze ging warmte en genegenheid zoeken in seksueel getinte relaties, met alle gevolgen van dien. Soms is er hulp van buitenaf nodig om zo'n negatieve spiraal te doorbreken.

De Vluchtheuvel ziet het als haar taak om te helpen bij opvoedingsproblemen. Dat kan gaan om ouderbegeleiding, om individuele begeleiding van jongeren (en soms ook kinderen), of om gezamenlijke gesprekken met ouders en een jongere. Bij het spreken over (problemen in de) opvoeding weten de hulpverleners van De Vluchtheuvel zich geleid door het Woord van God. Omdat ouders en kinderen door de Heere aan elkaar zijn gegeven. En omdat opvoeden niet alléén mensenwerk is, maar ook een verantwoordelijkheid die door de Heere op de schouders van ouders is gelegd. Een taak die ouders in afhankelijkheid van Hem mogen uitvoeren.

Soms zijn situaties waarbij de gebrokenheid zo groot is, dat in alle eerlijkheid geconcludeerd moet worden dat er een onhoudbare situatie is ontstaan. Ouders hebben geen mogelijkheden meer om goed voor hun kind te zorgen. Of de relatie tussen ouders en hun kind is téveel verstoord. Begeleiding heeft onvoldoende effect. In dergelijke situaties moet soms gekozen worden voor een (tijdelijke) uithuisplaatsing van een kind, zodat een kind of jongere op een andere plaats een veilige en stabiele opvoedingssituatie krijgt geboden. In samenwerking met andere instanties kan De Vluchtheuvel (met toestemming van de ouders) een kind of jongere plaatsen in een jeugdhuis, gezinshuis of een pleeggezin.

De gebrokenheid trekt diepe sporen, ook in christelijke gezinnen. Daar worden hulpvragers én hulpverleners van De Vluchtheuvel dagelijks mee geconfronteerd. Mogen we daarom vragen om uw gebed voor het werk van De Vluchtheuvel?

E.J. Verbrugge
Maatschappelijk werker

De Vluchtheuvel

DE VLUCHTHEUVEL

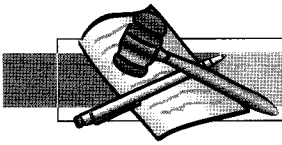
Landelijk bureau
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
tel. (0348) 489990

Vertrouwde en vertrouwelijke psychosociale hulpverlening.

Voor vragen kunt u iedere werkdag tussen 10.00 en 12.00 uur bellen naar het spreekuur voor aanmelding en advies **0348-489999**.

Let op! Alle hulpvragen van jongeren en met betrekking tot jongeren (en kinderen) tot en met 17 jaar: 033-4753300. Iedere werkdag tussen 08.30 en 17.00 uur.

'Help de Vluchtheuvel helpen!' Wordt donateur, voor meer informatie hierover kunt u óns bereiken op tel. 0113-213098 of stort uw gift op bankrek. nr.: 1125.06.399.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Beroepen:

Te Goudswaard:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
Te Sunnyside (VS): ds. G. Clements te Gouda.

Bedankt:

Voor Groningen: ds. G. Clements te Gouda;

Voor Leiderdorp:

ds. A.A. Brugge te Scherpenisse;

Voor Rotterdam-Alexanderpolder:

ds. M. Karens te Werkendam;

Voor Sint-Annaland:

ds. A.J. Gunst te Nieuwerkerk;

Voor Sioux Center (VS):

ds. J.B. Zippro te Scheveningen;

Voor Stolwijk:

ds. B.J. van Boven te De Valk-Wekerom.

PASTORIEZORGEN

Kracht gegeven

Zoals waarschijnlijk bekend wachtte onze broeder, **ds. C. van Krimpen**, een ingrijpende vervolgooperatie. Relatief op korte termijn na de eerste mocht deze op maandag 24 oktober j.l. voorspoedig plaats vinden. Het verloop mocht zijn overeenkomstig het gestelde doel van de hem behandelende artsen; wat in dit soort operaties werkelijk niet vanzelfsprekend is. Van zijn scriba, diaken Joh. Hoek, vernemen we dat door Gods goedheid de predikant van Oud-Beijerland reeds op zaterdag 29 oktober uit het ziekenhuis in Rotterdam werd ontslagen en tot blijdschap van zijn gezin, zijn kerkenraad en gemeente weer huiswaarts mocht keren. Ongedacht snel, maar er waren geen medische redenen, die hem noopten langer in het ziekenhuis te blijven. De wonden moeten van binnenuit genezen; voor zijn rust en zijn verdere genezing, zo de Heere het geeft, kan hij beter thuis zijn. Opdat het genezingsproces verder zou vorderen onder Gods onmisbare zegen. Deze tweede operatie heeft namelijk opnieuw veel van zijn krachten gevraagd. Maar tot hiertoe heeft de Heere geholpen. Zingt de dichter van Psalm 98 niet in verwondering: "Hij heeft gedacht aan Zijn genade; Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt...?" Dat dan in de komende tijd voor onze broeder maar moge blijken: "Door al Uw deugden aangespoord, hebt Gij Uw Woord en trouw verheven; Gij hebt mijn ziel op haar gebed verhoord, gered, haar kracht gegeven..." Het spreekt vanzelf dat hij nog geruime tijd rust zal moeten houden. Laten we hem en zijn gezin die rust dan ook ditmaal gun-

nen. Zoals dat gelukkig ook na de eerste operatie het geval is geweest. Zodat hij op Gods tijd naar het uitzien en de liefde van zijn hart het dienstwerk in zijn eigen gemeente en daarbuiten weer - eerst gedeeltelijk en vervolgens geheel - zal kunnen hervatten. Zijn scriba wil graag als tussenpersoon rondom de pastorie fungeren voor eventuele vragen of verzoeken.

Ds. G. J. van Aalst

75-JARIG BESTAAN

GEREF. GEM. DORDRECHT

D.V. woensdag 9 november zal het 75 jaar geleden zijn dat onze gemeente werd geïnstitueerd. Gods trouwe zorg mocht in deze lange periode worden ervaren. Op deze dag zal ds. P. Mulder voorgaan in een herdenkingsdienst die zal worden gehouden in de Julianakerk, Mauritsweg/hoek Krispijnseweg en om 19.45 uur begint. Belangstellenden worden hartelijk uitgenodigd deze dienst bij te wonen.

Kerkenraad Geref. Gemeente Dordrecht

BEVESTIGING/INTREDE

DS. R. KATTENBERG IN LELYSTAD

De kerkenraad van de Geref. Gemeente te Lelystad deelt mee dat de bevestiging en intrede van ds. R. Kattenberg op D.V. woensdag 16 november zal plaatsvinden. De bevestigingsdienst begint om 14.30 uur en zal geleid worden door ds. J.J. Tanis. De intrededienst begint om 19.00 uur. Beide diensten worden gehouden in de Bethel-kerk aan het Zuiderwagenveld te Lelystad.

Het adres en het telefoonnr. van ds. Kattenberg is met ingang van 6 december: Paauwenburg 127, 8226 TV Lelystad, tel. 0320-258767.

HERDENKING ZILVEREN AMBTSJUBILEUM DS. J.J. TANIS TE KAMPEN OP 8 OKTOBER 2005

'En aangaande de dienaren des Woords, in wat plaats dat zij zijn, zo hebben zij een zelfde macht en autoriteit, zijnde algemene dienaars van Jezus Christus, de enige algemene Bisschop en het enige Hoofd der Kerk'. Dit staat in art. 31 NGB; het werd ook gelezen, nadat gezongen was Psalm 143:2 en 10, en voorafgaande aan de Schriftlezing: Psalm 116, tijdens de dienst t.g.v. het 25-jarig ambtsjubileum van ds. J.J. Tanis te Kampen.

In de inleiding op de herdenkingspreek moest gezegd worden, wat elke dienaar moet zeggen: te roemen is mij waarlijk niet oorbaar (maar: Mijn genade... Mijn

kracht...) En: 'Alzo ook gij, wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: Wij zijn onnutte dienstkneden...'. Anderzijds: 'Hulp van God verkregen hebbende, sta ik tot op deze dag'. En daarom: 'Eben Haëzer, Soli Deo Gloria!', vandaar: 'O God, wij gedenken Uwer weldadigheid in het midden Uws tempels'. Persoonlijk en ambtelijk gedenken: opgevoed door godvrezende ouders en omringd door Gods volk; kennend de keuze: 'Eén ding heb ik van de Heere begeerd'; op 23-jarige leeftijd geroepen: 'Hij Die u roept is getrouw, Die het ook doen zal'; aangenomen op 25-jarige leeftijd; door ds. P. Blok bevestigd in Wageningen: 'En Zijn mond geopend hebbende, leerde Hij hen'. Een belofte voor mijn geboorte toegezegd aan mijn vader, ging in vervulling. Hij heeft het niet beleefd. Met Paulus moet ik zeggen: 'Ik, ellendig mens', maar met dezelfde Paulus zeg ik: 'Ik dank God'. 7 gemeenten betrouwde God mij toe. Duizenden mensen trekken aan het oog voorbij. Maar het gaat om ÉÉN, de Zoon des mensen. Alles samenvattend: hoe past het dan te gedenken (Ps. 77:12 en 13) in dankzegging en gebed, met de woorden uit Psalm 119:65 (Gij hebt Uw knecht goed gedaan, HEERE, naar Uw woord) en vers 17 (Doe wel bij Uw knecht, dat ik leve en Uw woord beware).

Sla de Bijbel open: Psalm 119 staat middenin, in het hart. Het is (ook naar de vorm) het gehele ABC der godzaligheid, volgend de 22 Hebreeuwse letters. Omvattend gaat het steeds over Gods wet, Gods woord, Gods getuigenis. De anonieme dichter had van God geleerd wie hij was: 'Hoe kleeft mijn ziel aan het stof'... en hij bad: ...maak mij levend naar Uw woord'. Hij was een vreemdeling op de aarde (vs. 19): alsof hij zeide: Ik ben als een arme pelgrim en wandelaar, niet wetende noch kennende de weg, die ik moet ingaan, daarom bid ik U, o Heere, dat Gij mij wilt leren en leiden door Uw wetten (kanttek. 22) En verder? 13 keer noemt hij zich 'Uw knecht, d.i. Uw dienaar, geroepen tot dienen.

Wat zijn de kenmerken van zo'n knecht? Hij is afhankelijk, daarom moet hij luisteren naar zijn Heere, ook uit hoogachting. Dat is vrucht van verkiezende liefde, want naar zijn natuur was hij een dienstknede der zonde, had hij zich overgegeven aan de duivel, leefde hij wereldsgezind, deed hij boze werken, was hij uit de aarde, aards; hem wachtte de dood. God heeft hem verlost, om niet gerechtvaardigd uit Zijn genade en hem dienstbaar gemaakt aan 'Mijn knecht, de Rechtvaardige'. Wat is het hem in die weg soms benauwd geweest (Ps. 51, Ps. 116). Hij heeft nu een Koning, die Gode evengelijk was, maar Die Zich om mijnentwil vernietigd heeft. De dienst is een liefdedienst, betracht in vrij- en blijmoedigheid, want hij is vrijgemaakt.

Dit betreft ook het ambt(elijke). Wat een verwaardiging is dat. God kiest daarvoor geen reine en gewillige engelen, maar aarden vaten, of met een ander beeld, rieten

die ginds en weder bewogen worden. Soms zijn ze moedeloos, gevoelen ze zich hulpeloos en hopeloos, altijd keuren ze zichzelf af. Dan schiet er niets anders over dan met Hizkia de 'brieven' voor het aangezicht des Heeren te leggen. En Hij antwoordt: 'Hij Die u roept, is getrouw'; 'Zou ik het zeggen en niet doen?' Bij een militaire keuring zou je allang afgekeurd zijn, maar Hij doet zijn dienstknechten goed... 'naar Uw woord'; Hij houdt trouw... naar Uw woord', want de HEERE is mij verschenen van verre tijden; Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde'. Mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen (Ps. 116). Zo-een mag de onvoorwaardelijke aanbidding van het evangelie uitdragen. Hij heeft zich niet voorgenomen iets te weten onder u dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd. Wat zal ik dan de Heere offeren? Ik, vol afdwalingen, vol inzinkingen, vol droefheid. Het komt altijd bij Hem vandaan, want Hij richt op en herstelt: Strijdt de strijd des geloofs; in de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goede moed; en zie Ik ben met u al de dagen; een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer; Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten; 'k Zal nooit herroepen 't geen Ik eenmaal heb gesproken'.

Als de ziel weidt in dat 'Gij - mij', dan moet gezegd worden: 'Wat is het dat Gij hebt omgezien naar een dode hond?' En, kinderen van God, wat Hij voor mij is, is Hij ook voor u. Kom dan heden ook met uw dankoffer. Hij vraagt u alleen: Hebt Gij Mij lief?, hoe u het er ook afgebracht hebt. Geef dan antwoord: 'Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet...'

Doe wel. Dat is een blijvend gebed. Er ligt de begeerte in als hondeke kruimel(tje)s te mogen ontvangen: Doe uw Aangezicht lichten; wees mijn genadig. Lieve Heere, help me.

Wat heeft Hij welgedaan en wat heeft Hij het wel gemaakt. Waarom dan leven? Om 'Ere zij God' aan te heffen; om Johannes 7 meer en meer te verstaan; om levende U te mogen leven; om zielen te mogen winnen en voor deze Profeet, Priester en Koning. Leven opdat het leven moge brengen. 'Ik ben nu 9 maanden in Kampen. Het is het beeld van de zwangerschap. Laat de geestelijke barenstijd mogen aanbreken.' 'Dat de Geest Zijn hof moge doorwaaien'.

Leven om te mogen bidden (waarom nu eerst Psalm 119:3 gezongen werd). Wat is het vaak vorm. Wat is het een genade als er contact is.

De dichter vraagt om leven. Hij mag dit doen op grond van Gods trouwverbond. Leven, waarin hij moet sterven, waarin de oude mens gedood wordt, waarin Christus wordt nagevolgd. Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij'. Leven om Gods Woord te bewaren. Meest als Maria, zittende aan de voeten van Christus. Zalig zijn ze, die het Woord horen en hetzelfde bewaren. Wanneer? Op de zondagen, bij de bediening van het Heilig Avondmaal, in toespraken, op de feestdagen, bij trouwen en rouwen, op de bid- en dankdagen. Zij

zullen niet beschaamd uitkomen. God zal de satan schelden, dat hij van hen vlieden zal. Leven met pijn, strijd, benauwdheid. Paulus zegt: 'Ik was bij ulieden in veel beving. Leven als er met tranen gezaaid wordt.

Nu de slotvraag: Voor wie leeft u? Bij wie bent u in dienst? Bij Baäl? Bij God? 'Kiest u heden wien gij dienen zult! Doch aangaande mij en mijn huis: wij zullen de HEERE dienen!'

In een kort persoonlijk woord wordt een herinnering aan Kapelle naar voren gebracht, de spreuk: een mens telt de zaden in een appel; God telt de appels in het zaad.

Enkele toespraken volgen: ds. B. v.d. Heiden, de vorige predikant, spreekt namens alle predikanten. Hij kiest als leidraad de zinsnede uit het formulier om de dienaars des Woords te bevestigen: 'Alwaar eerstelijk valt op te merken dat God, onze hemelse Vader, willende uit het verdorven menselijk geslacht een gemeente roepen en vergaderen ten eeuwigen

leven, door een bijzondere genade daartoe gebruikt de dienst van mensen'.

Ds. E. Hakvoort spreekt als consulent. Hij kiest als uitgangspunt de gelijkenis van het grote avondmaal. Twee keer worden de dienstknechten nadat ze terugkwamen opnieuw uitgezonden: 'En nog is er plaats'.

Ouderling H. v. Dijk merkt de goedheid des Heeren op over de gemeente. Hij herinnert aan de prediking uit de Bergrede, waarin de armen van geest en de hongerenden en dorstenden naar de gerechtigheid zich als sponzen mogen volzuigen. En ook aan het jubileum van ds. P. Honkoop (in 1990): 'De tegenstand was tot mijn onmisbaar nut, de ondersteuning was mij tot rijke troost', merkte hij toen op. 'De God van het voorgeslacht, zal ook de God van het nageslacht zijn', aldus de ouderling. Hij verzoekt dan ook te zingen Psalm 90:9, enigszins gewijzigd.

Daarna bedankt ds. Tanis. Hij laat zingen Ps. 69:14 en spreekt de zegenbede uit.

N. Stam

DISTRICTSAVOND IN KLAASWAAL

Het district Zuid-West +16 organiseert op D.V. **19 november** een districtsavond in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Klaaswaal, Havenweg 9. Het thema van deze avond luidt: "Gedenk aan je Schepper" n.a.v. Prediker 12). Ds. L. Terlouw zal een inleiding houden. Aanvang: 19.45 uur.

ZENDINGSBEZINNINGSAVOND IN BOSKOOP

Op donderdag **10 november** wordt er D.V. in Boskoop een zendingsavond gehouden. Plaats: Ichtuskerk in Boskoop, Mendelweg 20. Aanvang: 19.30 uur.

Het thema van deze avond is: "De zendingswerker en zijn werk". De drie sub-thema's zijn:

1. Zendingswerk in dienst van de zending (drs. J.H. van Doleweerd, voormalig evangelist in Ecuador);
2. Zendingswerk in dienst van de (jonge) kerk (dhr. W. Rijneveld, voormalig evangelist in Nigeria);
3. Zendingswerk in dienst van God (ds. M. Golverdingen).

Na de pauze is er een forum dat geleid wordt door dhr. B.J. Zijl. De drie inleiders zullen hieraan ook hun medewerking verlenen.

De zendingscommissie van Boskoop

JACOBUS KOELMAN AVOND IN GOES

De Stichting StoKosmos hoopt op D.V.

dinsdag **15 november** een avond te houden over de bekende Nadere Reformator ds. Jacobus Koelman (1631-1695). Het thema van deze avond is: Jacobus Koelman en een (in)tolerante overheid. De inleiding zal worden verzorgd door ds. C.J. Meeuse, die zal ingaan op het leven en het werk, alsmede op de blijvende betekenis van deze Nadere Reformator. Het muzikale deel wordt verzorgd door het jongerenkoor De Kleinood uit Aagtekerke. Door drs. W.T. van Gelder, commissaris van de koningin in Zeeland zal een openingslezing worden verzorgd. Plaats: Grote Kerk van Goes. Aanvang: 19.30 uur. Toegang gratis.

PSALMZANGAVONDEN

Capelle a/d IJssel

Op D.V. **12 november** is er in de Moriakerk (Capelle a/d IJssel-West) een psalmzangavond, waaraan de vereniging De Bovenstem uit Ouderkerk a/d IJssel meewerkt. Ds. A. Moerkerken opent, sluit en houdt een meditatie. Aanvang: 19.30 uur. De opbrengst van de collecte is bestemd voor het groot onderhoud van de Moriakerk.

Kampen

Op D.V. zaterdag **12 november** om 19.30 uur wordt er in de kerk van de Geref. Gemeente te Kampen, 2e Ebbingestraat 3, een psalmzangavond gehouden. Medewerking verlenen: het psalmzangkoor "Laus Deo" uit IJsselmuiden-Grathorst en het mannenkoor "Harpe Davids" uit Genemuiden. Ook zal er samenzang zijn. Ds. J.J.

Tanis zal de opening verzorgen. Dhr. G. v.d. Breevaart, oud-evangelist te Leeuwarden, hoopt een meditatie te houden. De collecte is t.b.v. het Deputaatschap Evangelisatie.

ZANGAVOND IN LEIDERDORP

Op D.V. vrijdag **11 november** wordt er een zangavond gehouden in de kerk van de Geref. Gemeente te Leiderdorp, Hoofdstraat 73. Medewerking hieraan wordt verleend door: het kinderkoor Cantica Nova uit Alphen a/d Rijn en de mannenkoren David uit Lisse en Datheen uit Leiderdorp. Aanvang: 19.45 uur.

ORGELDAG VOGG AFD. WEST

Op D.V. zaterdag **12 november** hopen we als afdeling een orgeldag te houden. 's Morgens hopen we het orgel van de Grote Kerk te Breda te bezoeken. 's Middags worden we verwacht in de Grote Kerk van Ulvenhout. Er is gelegenheid de orgels zelf te bespelen. De kosten bedragen € 5,- p.p. Het is noodzakelijk dat u zich voor deelname opgeeft: tel. 078-6149743 of e-mail: a.deligt@polyanderschool.nl. Aanvang: 10.30 uur. Ook belangstellenden zijn hartelijk welkom.

BIJEENKOMSTEN STUDENTENKRINGEN

Kring Amsterdam

24 november: onderwerp Cor. 12 en 14.
18.00 uur, met maaltijd, locatie Mecklenburg 16, Amsterdam.
Info: jc.jobse@student.vu.nl.

Kring Ede-Wageningen

15 november: onderwerp Joh. 15:18 tot Joh. 16:4.
29 november: onderwerp Joh. 16:5-15.
Steeds om 19.45 uur in de Chr. Geref. Kerk. Verl. Maanderweg 147,
Ede. Info: christel@filtnet.nl.

Kring Enschede-Rijssen

Eerste vergadering van de nieuwe kring D.V. op 10 november in Rijssen. Zie afzonderlijk bericht in dit nr. van De Saambinder.

Kring Leiden

10 november: Gods Voorzienigheid.
8 december: Verbond en prediking van Calvijn tot heden. 18.00 uur maaltijd in Lipsiusgebouw (letteren).
Kring om 19.30 uur, Nachtegaallaan 7, Leiden.
Info Calvijnkring53@hotmail.com.

Kring Rotterdam

15 november: ds. M. Golverdingen over: De prediking.
6 december: onderwerp: de antichrist.
19.30 uur in de zaal Ger. Gemeente Boezemsingel.
Info: ggkringrotterdam@gmail.com.

Kring Zeeland

9 november: de profeet Hosea.
7 december: de profeet Micha.

19.30 uur Calvijn College Goes.
Info gertjanwisse@kliksafe.nl,
tel. 06-11265064.

Alle studenten aan universiteit of hogeschool zijn van harte welkom.

STUDENTENKRING OOST-NEDERLAND

D.V. **10 november** vindt de eerste bijeenkomst plaats van een nieuwe studentenkring voor Oost-Nederland, uitgaande van het deputaatschap voor studerende van de Geref. Gemeenten. De studiekring is een voortzetting van de Enschedese kring. Alle HBO/WO-studenten die studeren in Enschede, Zwolle of Deventer, en/of wonen in Rijssen of wijde omgeving nodigen we hiervoor hartelijk uit. We hopen om 18.00 uur te beginnen met een warme maaltijd (s.v.p. tijd opgeven bij één van beide mentoren, tel. 0548-363996/514129). Tijdens het avondprogramma, dat ongeveer om 19.30 uur begint, hoopt ds. A. Schreuder een inleiding te houden over: "Wedergeboorte, bekering, geloof - samenhang en onderscheid". De bijeenkomst wordt gehouden in één van de zalen van de Zuiderkerk in Rijssen, Paulus Potterstraat 2a, tel. 513183. Allerlei praktische zaken over verdere invulling van de kring (plaats/tijd/thema's) hopen we tijdens deze eerste avond met elkaar te bespreken. Ook al komt de eerste avond je misschien niet goed uit, laat in elk geval wat van je horen!
E. de Jong en G.W.S. Mulder, mentoren

BIJEENKOMST HELPENDE HANDEN VOOR CATECHETEN

Het is ons voornemen op D.V. donderdag **24 november** een bijeenkomst te beleggen voor ambtsdragers die catechisatie geven aan mensen met een handicap of daarvoor belangstelling hebben. De bijeenkomst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Amersfoort en begint om 19.45 uur.

Tijdens deze bijeenkomst willen we informeren over de hulpmiddelen/boekjes die er zijn om catechisatie te geven aan mensen met een handicap.

Recent is aan de bestaande boekjes een deeltje toegevoegd. In dit deeltje staan eenvoudige vragen, de Tien Geboden, de Twaalf Artikelen, het Onze Vader en de vragen van Voetius. Het boekje is o.a. geschikt als voorbereiding op het doen van openbare belijdenis. Ook biedt de bijeen-

komst gelegenheid om ervaringen uit te wisselen over dit bijzondere ambtelijke werk.

Voor de bijeenkomst hebben we ouderling W. Visser te Nunspeet bereid gevonden een inleiding te houden. In de inleiding staan twee woorden centraal: *catechese en aangepast*.

De bij ons bekende catecheten ontvingen een persoonlijke uitnodiging. Ook is aan alle kerkenraden een uitnodiging verzonden.

Mocht u wel betrokken zijn bij dit werk maar onverhoopt geen uitnodiging ontvangen, dan kunt u zich rechtstreeks aanmelden bij het landelijk bureau. tel. (0348) 489970 of info@helpendehanden.nl

Voor vragen kunt u via dit telefoonnummer contact opnemen met dhr. A. Louter.

BIJEENKOMST ONDERLINGE OUDERHULP TE SCHERPENZEEL

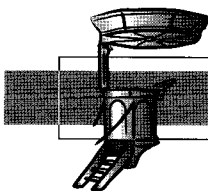
Afd. Midden-Nederland van Helpende Handen organiseert op D.V. donderdag **10 november** een bijeenkomst in het kader van onderlinge ouderhulp. Deze bijeenkomst wordt gehouden in de Bartholomeushof achter de kerk van de Geref. Gemeente te Scherpenzeel. Dhr. Louter hoopt een lezing te houden over "Afscheid nemen". Afscheid nemen moeten we (ook onze gehandicapte medemensen) regelmatig, b.v. bij vertrek van een groepsleidster, bij uithuisplaatsing of ingrijpende nog bij het overlijden van iemand die ons lief is. Alle betrokkenen zijn hartelijk welkom.

OPROEP OUD-LEDENKOOR "SURSUM CORDA", MIDDELBURG-C.

Op D.V. 8 maart 2006 is het 50 jaar geleden dat "Sursum Corda" werd opgericht. Wij willen hierbij stilstaan tijdens een jubileumzangavond op D.V. zaterdag **11 maart 2006**. T.g.v. dit jubileum wordt er een oud-ledenkerk opgericht. Wij nodigen oud-leden uit om hieraan mee te doen en op deze wijze het 50-jarig jubileum van "Sursum Corda" mee te vieren.

Het oud-ledenkerk zal o.l.v. de huidige dirigent van "Sursum Corda", Tonnie Nijssen, 4x op zaterdagmorgen van 10.00 tot 12.00 uur repeteren in één van de zalen van de Ter Hoogekerk. We hebben hiervoor de volgende data gepland: 14 januari, 28 januari, 11 februari en 25 februari 2006.

Telefonisch opgeven s.v.p. bij Wilma Boogaard-de Vos, tel. 0118-639538 of via e-mail; a3francke@filtnet.nl.

Predikbeurten

ZONDAG 6 NOVEMBER 2005

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. J. Karels;
Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 15.00 uur ds. Van

Dieren; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. Clements; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Tanis; Arnhem 10.00 en 16.00 uur

(afscheidsdienst) ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Zippro; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Brakel 10.00 en 18.30 uur stud. Van Belzen; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 16.00 uur ds. C. Harinck; Deventer 18.00 uur ds. Meeuse; Dirksland 18.00 uur ds. Baan; Dordrecht 18.00 uur ds. Silfhout; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.00 uur ds. Visscher; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.00 uur ds. Kleppe; Enschede 10.00 en 16.00 uur stud. Heijkamp; Enter 15.00 uur ds. De Wit; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Gorinchem 10.00 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur ds. Melis; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Boogaard; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Haarlem 10.00 uur ds. Bac; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. Baaijens; Hendrik-Ido-Ambacht 15.00 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 10.00 uur ds. Moerkerken; Hoogvliet 10.00 uur (H.A.) ds. Van Aalst en 16.00 uur ds. Terlouw; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 uur leesdienst en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.30 uur ds. H. Hofman jr.; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 18.00 uur ds. W.J. Karels; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Clements; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Moerkapelle 14.30 uur ds. Van der Net (doventolk); Naaldwijk 19.00 uur ds. Driessen; Nieuw Beijerland 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Nieuwdorp 14.30 uur ds. H. Hofman jr.; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Brugge; Nijkerk 18.30 uur ds. Schot; Nisse 14.30 uur ds. De Heer; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Oostkapelle 18.30 uur ds. Moens; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poederoyen 14.30 uur stud. Van Belzen; Poortugaal 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. Silfhout; Poortvliet 14.00 uur ds. Verweij; Rheden 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 18.30 uur stud. De Waard; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. Van Krimpen; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds.

Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Pater; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur stud. De Waard; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Van Dijk; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Gunst en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Soest 15.00 uur ds. L. Blok; Sprang Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Terneuzen 18.30 uur ds. De Jongste; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 uur ds. Kleppe; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.00 uur ds. F. Mulder; Vlissingen 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 uur en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Zwijndrecht 16.30 uur ds. Van Aalst.

DINSDAG 8 NOVEMBER 2005

Berkenwoude 19.30 uur ds. H. Hofman jr.; Veenendaal 13.30 uur ds. F. Mulder (huw.bev.); Wierden 15.00 en 19.30 uur ds. Hakvoort (dankdag).

WOENSDAG 9 NOVEMBER 2005 (DANKDAG)

Aalst 14.30 en 19.00 uur ds. Melis; Almelo 15.00 en 19.30 uur ds. Tuinier; Alphen a/d Rijn 15.00 en 19.30 uur ds. Hakvoort; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 14.30 en 19.30 uur ds. Terlouw; Dirksland 10.00 en 19.00 uur ds. Verweij; 's-Gravensande 15.30 en 19.30 uur ds. Driessen; Herkingen 14.30 uur ds. Brugge en 19.00 uur ds. Bac; Hilversum 14.30 en 19.45 uur ds. Visscher; Leerdam 10.00, 14.30 en 19.30 uur ds. M. Karens; Meeuwen 9.30, 14.30 en 19.30 uur ds. W.J. Karels; Melissant 14.30 en 19.00 uur ds. Schipper; Middelharnis 9.30, 15.30 en 19.00 uur ds. Van Manen; Ooltgensplaat 14.30 en 19.00 uur ds. De Jongste; Oostvoorne 15.00 en 19.30 uur ds. Silfhout; Opperdoes 15.00 en 19.30 uur ds. Hoogerland; Ouddorp 14.30 en 19.00 uur ds. Mondria; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.45 uur ds. Kattenberg; Stad a/h Haringvliet 15.00 en 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Utrecht 14.30 en 20.00 uur ds. Van der Net; Vlaardingse 15.00 en 19.30 uur ds. Meeuse; Zaandam 14.30 en 19.00 uur ds. Schot.

WOENSDAG 9 NOVEMBER 2005

Aalburg 19.30 uur stud. Joosse; Doetinchem 19.30 uur ds. Schreuder; Dordrecht 19.45 uur ds. P. Mulder; Moerkapelle 14.30 uur ds. Clements (huw.bev.); Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. H. Hofman jr.; Puttershoek 19.30 uur ds. Van Gelder; Rheden 19.30 uur ds. Veenendaal (bijbellezing); Rijssen-Noord 19.30 uur ds. Van Dieren; Sprang Capelle 19.30 uur stud. Van Belzen; Veenendaal 19.30 uur ds. Bakker; Westzaan 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwolle 19.30 uur ds. De Wit.

DONDERDAG 10 NOVEMBER 2005

Brakel 19.30 uur ds. F. Mulder; Delft 19.30 uur ds. Van Ekeveld; Dinteloord 10.00 ds. Gunst en 19.00 (H.D.) ds. Brugge (dankdag); Hardinxveld-Giessendam 14.30 uur ds. W.J. Karels (huw.bev.); Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Mondria.

VRIJDAG 11 NOVEMBER 2005

Drachten 14.15 uur ds. Hoogerland (huw.bev.); Middelburg-Centrum 14.30 uur ds. De Heer (huw.bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open.

U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Druenen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

*In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen.
Johannes 14 : 2a*

Met deze verwachting is van ons heengegaan onze moeder en oma

MARIA CORNELIA SCHIPAANBOORD-KERSBERGEN

sinds 9 november 1973 weduwe van Gerrit Schipaanboord v.d.m.

in de leeftijd van 79 jaar.

Kinderen
Kleinkinderen
Achterkleinkinderen

29 oktober 2005
Boterbloemhof 26
Houten

Correspondentieadres: P. Schipaanboord
Kempensdam 7
4411 DG Rilland

De rouwdienst zal D.V. gehouden worden vrijdag 4 november a.s. om 13.30 uur in de Eskol-kerk van de Gereformeerde Gemeente, Poldermolen 1 te Houten, waarna de begrafenis zal plaatshebben op de Nieuwe Algemene Begraafplaats "Oud Wulven" aan de Oud Wulfseweg te Houten om circa 15.00 uur.

Voor de aanvang van de rouwdienst is er gelegenheid tot afscheid nemen in de zaal van bovengenoemde kerk en na de begrafenis is daar gelegenheid tot condoleren.

Degenen die de begrafenisplechtigheid wensen bij te wonen, worden uitgenodigd uiterlijk om 13.20 uur in de kerk aanwezig te zijn.

Geen bloemen.

WB

Boekhandel-Uitgeverij van Wijngaarden
Vliegersvelderlaan 15,
3771 XE Barneveld, Tel/Fax: 0342-417335

*Ook D.V. zaterdag 5 november de
Boekenbeurs in de "Bron" te Werkendam*

Octavius Winslow: **Avondgedachten**
Dagboek: *Dagelijks wandelen met God (deel II)* à **€ 25,95**

Na 31 december 2005 € 29,95

*Bij aankoop van dit dagboek,
alleen tijdens de beursdagen, krijgt elke klant een leuke attentie.*

Bij besteding van € 65,- gratis 1 exemplaar

Octavius Winslow: **Nachtegaalslied van David**

t.w.v. € 12,80

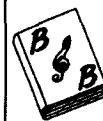
Christelijke begrafenisverzorging

De Bruijn

Voor een meer eervolle begrafenisverzorging
in de provincie Utrecht en
de regio's Gouda en Hilversum.

Tel. 0346-281711.

Dag en nacht bereikbaar. (Geen crematies).

BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 - Fax (0187) 48 45 20

- Ontwerp
- Realisatie
- Restauratie

Van Lagen Forsythiastraat 44
6744 AS Edeveen
0318 - 57 30 45 / 06 - 23 618 640

Op voor al uw glas in lood werken

Veenendaal, Nieuweweg Noord 245. Riante vrijstaande aan landerijen gelegen **woning** (inh. ca 500 m³) met dubbele garage en mog. voor dubbele bewoning. Woonk. + keuken ca. 78 m²! perc. opp. 796 m². € 498.000,- k.k. Tel. (0318) 529968.

Voor een zorgzame begeleiding

Begrafenisonderneming
Telefoon: Amersfoort, Nijkerk
Hoefvelaken
G.C. van Haaren
06 5590 7879

Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

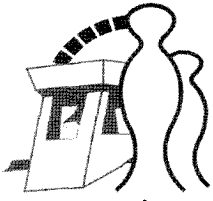
De volgende 7 cassettes bieden wij u t.b.v. de zending te koop aan:

Ds. M. Karens - Psalm 27:4
Ds. B.J. van Boven - Hosea 14:6
Ds. G. Clements - Hebreë 8:1
Ds. G. Beens - Psalm 45:4-5
Ds. C. Neele - Openbaring 10:1-11
Ds. A. Schot - Mattheüs 5:13
Ds. A.A. Brugge - Jesaja 11:2

De cassettes zijn helder en duidelijk opgenomen. De prijs is slechts € 23,- Geen Portokosten.

Tevens hebben wij diverse preek cd's. De prijs hiervan is € 8,50.

Inl. I. Bos, Leusbroekerweg 15, 3832 BG Leusden. Tel. en Fax nummer: 033-2862261 Dagelijks van 8-22 uur. Bgg. **06-40786066.**

Vereniging tot het verstrekken van christelijk basisonderwijs op gereformeerde grondslag te Opgeusden

34 111

Onder de vereniging ressorteren twee scholen.

De Eben-Haëzerschool wordt bezocht door ongeveer 420 leerlingen.

De Rehobothschool wordt bezocht door ongeveer 440 leerlingen.

Op de Rehobothschool ontstaat er per 1 augustus 2006 een vacature in de middenbouw of de bovenbouw.

De Rehobothschool wordt binnen enkele jaren gesplitst i.v.m. het stichten van een derde school.

Sollicitanten dienen bij voorkeur kerkelijk verbonden te zijn aan de (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Nederland).

Het bestuur van bovengenoemde vereniging roept sollicitanten op voor de functie van:

Groepsleerkracht

Op de Eben-Haëzerschool ontstaat er per 1 januari 2006 een vacature in groep 6.

Een vrijblijvend bezoek aan de school behoort uiteraard tot de mogelijkheden. Ook is het mogelijk een schoolgids aan te vragen.

Inlichtingen worden graag verstrekt door de locatie-directeuren: voor de Eben-Haëzerschool, de heer O.J. Dekker, tel: (0488)441457 of (0488)484421 (privé) en voor de Rehobothschool, de heer H. Hille, tel. (0488)443009 of (0488)442815 (privé).

Sollicitatiebrieven dienen vóór 19 november 2005 te worden gezonden aan de algemeen directeur, de heer G.R. van Leeuwen, Postbus 38, 4043 ZG Opgeusden.

Voor info bel:
0341-425712
of
0416-692787

Reformatie Vereniging van Opgeusden Kinderloze Echtparen

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met vertaling van de Commentaren van Calvijn. Een noodzakelijk project.

De Chinese huiscemeenten nu ook in de voetsporen van Calvijn. laat de Muur geen belemmering zijn.

Steun de vervolgd kerk in China en maak een gift over op

giro 320666

Info/secretariaat:

Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
tel. 0348-510320 • e-mail: info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl

BINNENKORT VERSCHIJNT D.V.

Gedachten bij de Bron

Ds. P. Blok

De diepe val in Adam wordt beleefd en aanvaard, en armen van geest mogen genade ontvangen.

Deze meditatie's zijn onderwijzend en bemoedigend, maar vooral ook waarschuwend. Ds. Blok benadrukt telkens weer dat levensverandering groot opzien kan baren, maar niet altijd betekent dat onze aangeboren vijandschap tegen de Heere en Zijn dienst ook is verbroken.

In **Gedachten bij de Bron** spreekt ds. P. Blok over het genadewonder dat plaatsvindt als God inwerkt op de gedachtewereld van de mens. Dan worden de gedachten gericht op God, op Zijn Woord en op Zijn dienst.

Speciaal voor ouderen en slechtzienden is een groot lettertype gebruikt.

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, Barneveld

Tel. (0342) 41 09 86

Geb. 150 blz.

Prijs: 9,50

Website op zondag sluiten?

Kijk op <http://www.heinosoft.nl/zondag/>

UIT ONS ASSORTIMENT

CD-series:

* Ds J.J. van Ekeveld:

1. Handel. 24 : 25, 26 : 28 en 28 : 31
(kleine woorden uit Handel.)

2. 1 Koningen 13 : 1a en 13 : 11a
(NIEUW! De jonge en de oude profeet)

* Ds A. Moerkerken:

Hebreeën 11 : 5, 11 : 11 en 11 : 31
(het geloof van Henoeh, Sara en Rachab)

Overige preken:

- Ds G.J. van Aalst, Filipp. 3 : 7 en 8
- Ds A. Kort, Handel. 2 : 37
- Ds C.J. Meeuse, Joh. 17 : 1
- Ds D.J. Budding, Matth. 6 : 19 - 21

In mooie CD-cassette.

CD-series: 3 preken: € 7,50; 2 preken: € 5,00.
Overige preken voor € 2,75 per stuk.
Alle excl. verzendkosten.

Bel of mail: CDCopy Kapelle,
(0113) 34 10 95 of cdcopy@eleos.nl

Openingsstijden: ma. t/m do.: 9.00 - 11.30 u.
en 13.30 - 16.00 u.; vr.: 9.00 - 11.30 u.

CDCopy Kapelle is een onderdeel van DAC "De Werkplekke",
Eleos, Stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg,
www.eleos.nl

Waardige en stijlvolle verzorging

van begravenissen met aandacht
voor persoonlijke wensen. In alle rust,
vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of
in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal
te ontbieden
- wij verzorgen alleen begravenissen
- laatste verzorging van de overledene
door een gediplomeerd verpleegster

Begravenisverzorgers.

- H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begravenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Van Reenenweg 171, Tel. (030) 69 24 258

kerktelefoonontvangers

Ook geschikt voor DK tel!

Dorpsstraat 102, Putten
T. (0341) 37 57 57 • www.lagarde.nl

“Wanneer ik voor U kniel”

THOLEN – Hebt u de TH1-2-3 nog niet? Het kan nog voor enkele honderden. Hoe wordt erover geoordeeld? Wel als volgt. Een **recensent**: Urenlang kunnen we met dit fraaie boekwerk bezig zijn, daar het een schat aan geva-rierte informatie biedt! Een oude **emeritus**: Hartelijk wil ik bedanken voor wat er geboden is in dit boek, heel leerzaam! Een mede-**scribent**: Ik vind het een waardevol bezit in onze gezinnen! Een **docent**: Een verdienste is het, dat de liturgie zo heel dicht bij onze mensen is gebracht! Een **herder** van overzee: Dit is een ‘saambinder’! Een **predikant** buiten de GG: heel instructief en helder. Een duitse **Prediger**: De geestelijk-liturgische bemerkingen mogen de gemeenten stichten! Een **student**: Al heel vaak heb ik dit boekwerk ter hand genomen, wegens de praktische vorming ervan! Een **dominee**-luisteraar: aangenaam de cd te beluisteren; zang, muziek en hart stemmen saam, wereldwijd!

Bent u geïnteresseerd in de uitgave “Wanneer ik voor U kniel”? Meer dan 12.000 personen gingen u voor. Inhoud: 2-delig boek (500 pag., 207 psalm-meditaties, 391 kolommen liturgie, 647 kleurenfoto's met gegevens) resp. 15 nummers cd (75 min., samenzang/orgelsolo's, informerend booklet).

Elke week vinden boeken/cd hun weg! Een cadeau voor elk gemeentelid!

Ons centraal telefonisch meldpunt voor bestellingen en vragen is geopend op elke **dinsdagavond van 19.00 tot 20.00 uur op 0166-600333**. Uiteraard is het ook mogelijk uw bestelling in een gefrankeerde enveloppe te zenden aan de: **Redactiecommissie, Postbus 28, 4690 AA Tholen**.

En de prijs? Laag! Slechts € 57,50 per boekenset (TH1+2) en € 18,50 per cd (TH3), **gratis** thuisgestuurd. Steun hiermee het Thoolse bouw- en orgelfonds.

BEGRAFENISVERZORGING KINA 010-458 31 12

voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

RAMSHOORN SELECTIE

G E S C H E N K I D E E

voor o.a. kerkenraden

Ds. G.M. de Leeuw

MEER
DAN
SALOMO
IS
HIER

52 meditaties bij het ouder worden

De auteur, ds. G.M. de Leeuw, diende als predikant de Gereformeerde Gemeenten van Barneveld en Lethbridge. Nu staat hij in Rock Valley in Amerika. Zijn wens is: 'Dat voor u deze meditaties een middel in Gods hand mogen zijn om de Heere aan te roepen, terwijl het nog het heden genaamd wordt.'

MEER DAN SALOMO IS HIER

Ds. G.M. de Leeuw

52 meditaties bij het ouder worden.

In deze bundel met 52 meditaties staat de meerdere Salomo centraal. Elke week kan men een jaar lang persoonlijk of in groepsverband één van de meditaties overdenken. Veel meditaties zijn met 'a' of 'b' aangeduid. Deze kunnen desgewenst in één keer gelezen worden, omdat het een behandeling van eenzelfde tekst betreft.

Bij de samenstelling is rekening gehouden met het kerkelijke jaar. Speciaal voor ouderen is een grotere letter gebruikt. Daarom is dit boek behalve voor jonge mensen ook uitstekend geschikt voor uitdeling aan oudere mensen. Als verjaardagscadeau is het ook heel gepast.

14.95

(bij grotere aantallen speciale kortingen)
Reserveer tijdig uw bestelling bij
boekhandel of uitgeverij

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
Antw. nr. 860, 4460 WB Goes

tel. 0113-221909 fax 0113 218691

Door de grotere
letter is dit boek
zeer goed leesbaar
voor ouderen

Indrukwekkende reizen naar Israël...

D.V. in 2006 hopen we weer een aantal reizen te organiseren naar Israël. Deze reizen voeren u naar de bekende bijbelse plaatsen met Jeruzalem als hoogtepunt. Er zijn 8- en 11-daagse reizen.

Een reis naar Israël is voor velen een lang gekoesterde wens, om een bezoek te brengen aan de mooie plaatsen die ons meer vertellen van de eeuwenoude geschiedenis van het joodse volk. Wij proberen tijdens onze reizen ook, voor zover mogelijk, aandacht te schenken aan de Messiasbelijdende Joden en trachten een Nederlandstalige gids voor u te regelen die zelf ook Messiasbelijdend is.

U kunt ook kennis nemen van het werk van het Deputaatschap voor Israël van de Gereformeerde Gemeenten. Door middel van een lezing, waarin een medewerker u iets hoopt te vertellen van zijn werkzaamheden in Israël en zo mogelijk geeft hij een rondleiding in Nazareth Village.

Reizen / Hotels / Pensions / Vakantiewoningen

Kreijkes Vakantie Idee

Vraag vrijblijvend informatie:

0548-514188
www.kreijkes.nl

www.natuursteenhuis.nl

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

Zandee & De Kuijper heet sinds kort Natuursteen-Huis. Onveranderd is ons vakmanschap en onze persoonlijke service. Wij vertalen uw wensen in een gedenkteken van steen, glas of metaal of een unieke combinatie. Kijk ook eens op: www.natuursteenhuis.nl

Goes tel (0113) 216555
Uddelburg tel (0118) 612579
ook voor leveringen buiten Zeeland

Zandee & De Kuijper

Te koop in Uddel sfeervolle goed onderhouden woning, zeer geschikt voor starters of 55+. 3 sl.k., waarvan 1 beneden. Voor incl. 06-22660388.

Begravenisonderneming
Brouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentindlaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

Amerongen - Amersfoort - Doorn - Eist -
Langbroek - Leersum - Maarn - Maarsbergen -
Ahenen - Woerden - Woudenberg -

Royaal, **halfvrijstaand woonhuis** gelegen op een fraaie locatie aan de rand van **Sliedrecht**. Bouwjaar 1976. Inhoud 675 m³ en 626 m² eigen grond. Een prachtig aanbod voor wie rust en ruimte hoog in het vaandel heeft staan!
Meer informatie 06-531 531 95

begravenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Najaarsactie SEZ

Actiedoelen:
Lectuurpakketten Cuba
Restant: project Cubaanse Bijbelcommissie

Betaalt u mee?
Giro 95200
Bank 3019.57.363
t.n.v. SEZ te Streefkerk

Open Ezer - Cursos Biblicos

Spaanse Evangelische Zending
Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
tel. en fax 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43
E-mail: SEZ@kliksafe.nl

CBF
KEUR
VOOR
GOEDE DOELEN